

This Question Paper consists of 30 questions and 8 printed pages.
ह्या प्रश्नपत्रिकेत एकूण 30 प्रश्न आणि 8 छपील पाने आहेत.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

अनुक्रमांक

Code No. 65/S/A/M
कोड नं.

SET/सेट

A

INDIAN CULTURE & HERITAGE
(भारतीय संस्कृती आणि वारसा)
(223-M)

Day and Date of Examination
(परीक्षेचा दिवस आणि तारीख)

Signature of Invigilators
(निरीक्षकाची सही)

1. _____

2. _____

General Instructions :

- 1 Candidate must write his/her Roll Number on the first page of the Question Paper.
- 2 Please check the Question Paper to verify that the total pages and the total number of questions contained in the Question Paper are the same as those printed on the top of the first page. Also check to see that the questions are in sequential order.
- 3 For the objective type of questions, you have to choose any **one** of the four alternatives given in the question i.e. (A), (B), (C) or (D) and indicate your correct answer in the Answer-Book given to you.
- 4 All the questions including objective type questions are to be answered within the allotted time and no separate time limit is fixed for answering objective type questions.
- 5 Making any identification mark in the Answer-Book or writing Roll Number anywhere other than the specified places will lead to disqualification of the candidate.
- 6 Write your Question Paper code No. **65/S/A/M, Set

A

- 7 The Question Paper is bilingual. In case of doubt, the English version should be considered as authentic.

सामान्य सूचना :

- 1 परीक्षार्थीनी प्रश्नपत्रिकेच्या प्रथम पृष्ठावर आपला अनुक्रमांक लिहावा.
- 2 कृपया प्रश्न-पत्र तपासून पहा. एकूण पृष्ठांची संख्या छापलेली आहे तेवढेच प्रश्न क्रमाने आहेत का ते पहा.
- 3 बहुपर्यायी प्रश्नांचे उत्तर लिहिताना दिलेल्या पर्यायांपैकी अचूक पर्याय (A), (B), (C) किंवा (D) निवडून उत्तरपत्रिकेत लिहा.
- 4 बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे निर्धारित वेळेतच द्यावयाची आहेत यासाठी जास्त वेळ दिला जाणार नाही.
- 5 उत्तर-पत्रिकेत उमेदवाराची ओळख होईल किंवा योग्य त्या जागे व्यतिरिक्त बैठक क्रमांक लिहिणाऱ्या उमेदवारास अपात्र ठरविण्यात येईल.
- 6 आपल्या उत्तर-पत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेचा कोड संख्या **65/S/A/M-A** अवश्य लिहा.
- 7 प्रश्नपत्रिका दोन भाषांमध्ये आहे. प्रश्नांबाबत काही शंका असल्यास इंग्रजी रूपांतर प्रमाणभूत मानावे.

INDIAN CULTURE & HERITAGE

(भारतीय संस्कृती आणि वारसा)

(223-M)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- Note :**
- (i) Attempt all questions.
 - (ii) Marks allotted for each question are indicated against it.
 - (iii) Q. Nos. 1 to 8 are Multiple Choice Questions. Answers to these be given in the answer book provided. No separate time is allotted for attempting these questions.
 - (iv) Q. Nos. 9 to 16 are to be answered in about 25 words.
 - (v) Q. Nos. 17 to 25 are to be answered between 40 to 50 words.
 - (vi) Q. Nos. 26 to 30 are to be answered between 150 to 200 words.

- सूचना :**
- (i) सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 - (ii) प्रत्येक प्रश्नाला दिलेले गुण त्या प्रश्नासमोर मांडले आहेत.
 - (iii) प्रश्न क्रमांक 1 ते 8 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. यांचे उत्तर दिलेल्या उत्तरपुस्तिकातून लिहावीत. या प्रश्नासाठी वेगळा वेळ दिला जाणार नाही.
 - (iv) प्रश्न क्रमांक 9 ते 16 ची उत्तरे 25 शब्दांत लिहावीत.
 - (v) प्रश्न क्रमांक 17 ते 25 ची उत्तरे 40 ते 50 शब्दांत लिहावीत.
 - (vi) प्रश्न क्रमांक 26 ते 30 ची उत्तरे 150 ते 200 शब्दांत लिहावीत.

1 Which among the following temples has been declared as “The largest single work of art ever undertaken in India”? 1

- (A) Mahabalipuram (B) Mamallapuram
(C) Kailashnath (D) Puri

खालील पैकी भारतातील कोणते मंदिर सर्वात मोठी एकेरी काम ची कला म्हणून घोषित केले गेले आहे.

- (A) महाबलीपुरम (B) महाआलापुरम
(C) कैलासनाथ (D) पुरी

2 Rajatarangini is written by 1

- (A) Kalhana (B) Somadeva
(C) Gita Govinda (D) Buddhacharita

राजतरंगीनी कोणी लिहले आहे ?

- (A) कलहाणा (B) सोमदेव
(C) गितागोविंद (D) बुद्धचरिता

3 Janya follows the Jain religion. She will be reading her traditional religious text in which language ? 1

- (A) Prakrit (B) Pali
(C) Sanskrit (D) Marathi

‘जनया’ जैन धर्माचे पालन करते ती तीचा पारंपरिक धार्मिक ग्रंथ खालील पैकी कोणत्या भाषेत वाचणार.

- (A) प्राकृत (B) पाली
(C) संस्कृत (D) मराठी

4 Which Indian Scientist won the Nobel Prize for Physics in 1930 ? 1

- (A) Dr. Vikram Sarabhai (B) J. C. Bose
(C) C. V. Raman (D) Dr. A. P. J. Abdul Kalam

1930 मध्ये कोणत्या भारतीय शास्त्रज्ञाला भौतिकशास्त्रासाठी नोबल पारितोषिक मिळाले ?

- (A) डॉ. विक्रम साराभाई (B) जे.सी. बोस
(C) सी.व्ही. रमन (D) डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम

- 5 Select from the following the book compiled by Hamsadeva in the thirteenth century. 1
- (A) Mriga-pakshi-shastra (B) Tuzuk-i-Jahangiri
(C) Tuzuk-i-Baburi (D) Lilavati
- खालील पैकी तेराव्या शतकात हमसदेवाने संकलित केलाला ग्रंथ निवडा ?
- (A) मृग-पासीशास्त्र (B) तुझुक-ए-जहांगिरी
(C) तुझुक-ए-बाबरी (D) लीलावती
- 6 Identify the British official who started the Calcutta Madrassa ? 1
- (A) Warren Hastings (B) Jonathan Duncan
(C) Lord Macaulay (D) Lord William Bentinck
- खालील पैकी कोणत्या ब्रिटिश अधिकाऱ्याने कलकत्ता मदरसा सुरु केले ?
- (A) वारन हेस्टिंग्ज (B) जोनाथन डंकन
(C) लॉर्ड मॅकॉले (D) विलीयम बेंटिक
- 7 “Mahatma Gandhi initiated a campaign against the practice of untouchability” and referred those belonging to the lowest rank of the caste hierarchy as - 1
- (A) Schedule Tribe (B) Schedule Caste
(C) Harijans (D) Other Backward Caste
- “महात्मा गांधींनी ‘अस्पृश्यतेच्या विरोधात’जी चळवळ” सुरु केली होती त्यात कोणत्या जातीचा उल्लेख केला जातो ?
- (A) अनुसूचित जमाती (B) अनुसूचित जाती
(C) हरिजन (D) इतर मागास जाती
- 8 Draupadi married five Pandava brothers, this is an example of which type of marriage. 1
- (A) Monogamy (B) Polygyny
(C) Polyandry (D) Exogamy
- द्रौपदीने पाच पांडव भावांशी लग्न केले, हे कोणत्या प्रकारच्या लग्नाचे उदाहरण आहे ?
- (A) एकपत्नीत्व (B) बहुपत्नी
(C) बहुपत्नीत्व (D) असगोत्र विवाह

- 9 What do you understand by the term 'Sanskriti' ? 2
तुम्हाला 'संस्कृती' या शब्दाने काय समजते ?
- 10 Which two prominent scholars gave a detailed account of Harsha's reign ? 2
कोणत्या दोन प्रमुख विद्वानांनी हर्ष च्या कारकिर्दीची सविस्तर माहिती दिली ?
- 11 Explain on any two points development of Persian Literature during Medieval 2
period in India.
मध्ययुगीन काळातील पार्शियन भाषेच्या विकासाच्या संदर्भात कोणत्याही दोन मुद्द्यांचे स्पष्टीकरण करा.
- 12 Compare the Sama Veda and the Yajur Veda on any two points. 2
सामवेद आणि यजुर्वेद यांची तुलना कोणत्याही दोन मुद्द्यांच्या आधारे करा.
- 13 What do you know about 'Guru-Shishya Parampara' ? 2
'गुरु-शिष्य परंपरेविषयी' तुम्हाला काय माहिती आहे ?
- 14 Discuss any two features of Muslim Education System. 2
मुस्लिम शिक्षण पद्धतीचे कोणतेही दोन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 15 Examine two reasons why Kuchi is famous. 2
'कुची पद्धती' प्रसिद्ध असण्याची दोन कारणे सांगा.
- 16 He has known by the name of Dipankara Srijnana Who was he and why 2
was he famous ? Critically examine.
ते कोण होते की जे दीपंकरा श्रीजनाना या नावाने ओळखले जात होते ? ते का प्रसिद्ध होते ?
- 17 Mention any four Salient features of Culture. 4
संस्कृतीच्या कोणत्याही चार वैशिष्ट्यांचा उल्लेख करा.
- 18 Indian culture reflects the secular character. Explain. 4
भारतीय संस्कृती 'धर्मनिरपेक्षतेचे' प्रतिबिंब दर्शविते. थोडक्यात स्पष्ट करा.

- 19 In modern period, how did press in India develop into a powerful instrument ? 4
Explain.
भारतात प्रेस हे जागृतीचे एक शक्तीशाली साधन बनले आहे. स्पष्ट करा.
- 20 Describe the development of Hindi literature and language in modern period. 4
आधुनिक काळातील हिंदी साहित्य आणि भाषेच्या विकासाचे वर्णन करा.
- 21 Discuss any four common characteristics of socio-religious reforms. 4
सामाजिक धार्मिक सुधारणांची कोणतेही चार लक्षणे स्पष्ट करा.
- 22 State any four features of Gandhara School of Art. 4
'गांधार स्कूल ऑफ आर्टची' कोणती ही चार वैशिष्ट्ये सांगा.
- 23 “The first half of the 19th Century is called a period of educational experiments.” Justify this statement with any four reasons. 4
19 व्या शतकाच्या पूर्वार्धाला शैक्षणिक प्रयोगांचा काळ म्हणतात. हे विधान कारणांसह सिद्ध करा.
- 24 Describe the concept of four Ashrams in Indian Social System. 4
भारतीय समाजव्यवस्थेतील चार आममांची संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 25 “Girls are the world's most squandered gift. They are precious human beings with enormous potential. But across the world, they are generally the last to have their basic needs met and first ones to have their basic rights denied.”
Give any four instances where their rights have been denied.
“मुली या विश्वातील सर्वात वाया गेलेली देणगी आहेत. तसेच त्या प्रचंड क्षमता असलेला मौल्यवान मानव ही आहेत. बहुमोल आहेत. परंतु जगात त्यांच्या मुलभूत गरजा पूर्ण करण्यात त्या अंतिम असतात आणि त्यांचे मूलभूत हक्क नाकारण्याच्या बाबतीत त्या प्रथम असतात.” त्यांचे हक्क नाकारण्यात आले आहेत. असे चार उदाहरणे द्या.

26 How did Sufism bring liberal attitude in the religious outlook during medieval period in India ? 8

मध्ययुगीन काळात सुफीवादाने धार्मिक दृष्टीकोनात उदारमतवादी वृत्ती कशी आणली ?

27 Write the characteristics of Buddhist Philosophy that help us becoming a better human being. 8

एक उत्तम माणूस बनण्यासाठी 'बौद्ध तत्वज्ञान' मदत रूप ठरते या संदर्भात बौद्ध तत्वज्ञानाची वैशिष्ट्ये लिहा.

28 Shreya, a student of class XII has to answer a question "Indus Valley Civilization is one of the Bronze Age Civilizations. It's architecture reflects an urban culture." Help her to write this answer with eight points. 8

श्रेया ही बारावीच्या वर्गातील विद्यार्थिनी आहे. तिला एक प्रश्नाचे उत्तर द्यायचे आहे कि "सिंधू संस्कृती ही कांस्ययुगीन संस्कृती पैकी एक आहे. तिची वास्तू शहरी संस्कृती दर्शवीते." तिला आठ मुद्यांचे उत्तर लिहण्यासाठी मदत करा.

29 Explain any eight achievements of Chandrasekhara Venkata Raman. 8

चंद्रशेखर व्यंकट रमण यांनी संपादित केलेल्या सिद्धी पैकी आठ सिद्धींचे वर्णन करा.

30 Mention the Cultural relation between : 8

(a) India and Cambodia (b) India and Indonesia.

खालील देशांमधील सांस्कृतिक संबंध दर्शवा :

(a) भारत आणि कंबोडिया (b) भारत आणि इंडोनेशिया

